

บทที่ 2

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาเรื่องการกระจายรายได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาช้านานและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นนับตั้งแต่มีการเริ่มพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ความไม่เท่าเทียมในรายได้มีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งในระดับภูมิภาค เมืองและชนบท หรือ ระหว่างอาชีพต่างๆ แม้ในบางขณะการกระจายรายได้จะมีทิศทางที่ดีขึ้นมาบ้างแต่ก็เป็นไปในช่วงระยะเวลาสั้นๆเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันนั้นยังไม่ได้รับการแก้ไข เช่น ความแตกต่างในด้านโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา หรือ ปัญหาในเรื่องของการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาประเทศไปยังภูมิภาคต่างๆ สำหรับบทนี้จะกล่าวถึงงานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ของกรุงเทพฯ และแหล่งของความไม่เท่าเทียมตั้งแต่ในอดีตเรื่อยมาโดยใช้แนวคิดทางด้านรายได้และเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมที่แตกต่างกันไป

การกระจายรายได้และความไม่เท่าเทียมในกรุงเทพฯ

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ของกรุงเทพฯ จะเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505/06 เรื่อยไปจนถึงปี 2535 ระหว่างช่วงทั้งสองนี้จะประกอบไปด้วยปี 2511/12, 2518, 2524, 2529, 2531 และ 2533 ซึ่งจะใช้ข้อมูลทางด้านรายได้ และ รายจ่ายจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ อีกทั้งมีแนวคิดในเรื่องของรายได้ และ หน่วยของรายได้ตลอดจนดัชนีที่ใช้วัดความไม่เท่าเทียมที่แตกต่างกันไป

Meesook, Oey Astra (1975) ศึกษาเรื่องการกระจายรายได้และแหล่งของความไม่เท่าเทียมโดยใช้ดัชนี Gini และ Variance of Logarithm Income ในปี 1962 และ 1969 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพฯ พบว่า ปี 1969 กรุงเทพฯ มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนและรายได้ต่อหัวของครัวเรือนมากกว่าผู้ที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ ทั้งในเมืองและชนบท และเมืองของกรุงเทพฯ ก็มีค่าความไม่เท่าเทียมกันน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับเมืองในภูมิภาคอื่นๆ ถึงแม้ว่าเขตชนบทของกรุงเทพฯ จะมีค่าความไม่เท่าเทียมต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองแต่ก็มีค่าความไม่เท่าเทียมอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับค่าความไม่เท่าเทียมของชนบทที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ

จากการใช้ดัชนี Variance of Logarithm Income (VL) เพื่อศึกษาถึงแหล่งของความ

ไม่เท่าเทียมโดยใช้ข้อมูลรายได้โดยรวมในปี 1968/69 แหล่งของความไม่เท่าเทียมประกอบไปด้วยภาคเศรษฐกิจ, ภูมิภาค, การศึกษา, อายุ และชนิดของรายได้ พบว่าความแตกต่างระหว่างภาคเกษตรกรรมและภาคที่มีใช้เกษตรกรรมเป็นสาเหตุที่สำคัญมากที่สุดในการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมซึ่งสามารถอธิบายได้ถึงร้อยละ 12 ของค่าความไม่เท่าเทียมโดยรวม ส่วนชนิดของรายได้จะอธิบายการเกิดความไม่เท่าเทียมกันได้น้อยที่สุด จากนั้นจึงศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของภาคเกษตรและภาคที่มีใช้เกษตร ปรากฏว่าในภาคเกษตรกรรม ภูมิภาคจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม รองลงมาได้แก่อายุ ชนิดของรายได้ และการศึกษา ส่วนของภาคที่มีใช้เกษตร การศึกษาจะมีความสำคัญมากที่สุดต่อการทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม รองลงมาได้แก่อายุ ภาคเศรษฐกิจ และชนิดของรายได้

ในเวลาเดียวกัน Pirom Charntaworn (1975) ก็ได้ศึกษาเรื่องการกระจายรายได้และแหล่งของความไม่เท่าเทียมในปีที่ตรงกันโดยทำการประมาณค่ารายได้ที่มีใช้ตัวเงินในปี 1962/63 ขึ้นเอง พบว่าค่าความไม่เท่าเทียมที่เป็นตัวเงินของกรุงเทพฯจะสูงกว่าค่าความไม่เท่าเทียมที่พิจารณาจากรายได้โดยรวม นอกจากนี้ค่าความไม่เท่าเทียมที่พิจารณาจากรายได้โดยรวมของเมืองในกรุงเทพฯเมื่อเปรียบเทียบกับงานของ Meesook ในดัชนี Gini ซึ่งเป็นดัชนีและรายได้ประเภทเดียวกันสำหรับปีที่ตรงกันพบว่าค่าดัชนีของเมืองในกรุงเทพฯที่คำนวณโดย Chantaworn จะมีค่าน้อยกว่า แต่ชนบทของเขตกรุงเทพฯจะมีทิศทางการงันข้าม โดยค่าดัชนีความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯที่ได้จากงานศึกษาต่าง ๆ นั้นได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.2, 2.3 และ 2.4 ซึ่งจะแสดงเฉพาะผลของดัชนี Gini เท่านั้น

จากนั้นได้แบ่งแหล่งของความไม่เท่าเทียมกันออกเป็นแหล่งของความไม่เท่าเทียมทางภูมิภาคและอาชีพ แหล่งของความไม่เท่าเทียมทางภูมิภาคได้แบ่งประเทศไทยออกเป็น 4 ภาคคือภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก และภาคใต้ กรุงเทพฯและธนบุรีจะถูกรวมอยู่ในภาคกลางและตะวันออก ทางด้านอาชีพแบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มที่มีได้มีอาชีพเกษตรกรรม ผลปรากฏว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคได้เพิ่มขึ้นทั้งค่าของความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มและส่วนสนับสนุน ค่าความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มได้เพิ่มขึ้นจาก 0.1832 เป็น 0.2401 และส่วนสนับสนุนระหว่างกลุ่มก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.2 เป็นร้อยละ 24.1 ความไม่เท่าเทียมระหว่างอาชีพก็มีค่าเพิ่มมากขึ้นเช่นกันจากปี 1962-1969 เนื่องจากครัวเรือนที่มีใช้เกษตรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อเทียบกับครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรรม และการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนครัวเรือนที่มีใช้เกษตรในครัวเรือนทั้งหมด

Cavolyn Fairbairn, Medhi Krongkaew และ Pranee Tinakorn (1985) ใช้รายได้ต่อหัว เพื่อคำนวณค่าการกระจายรายได้ระหว่างพื้นที่ตามภูมิภาคต่างๆในปี 1975 และ 1981 โดยใช้ดัชนี 3 ตัวคือ Theil, Atkinson และ Gini โดยดัชนีทั้งสามนี้จะมีการไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของคนในแต่ละระดับต่างกันคือ ดัชนีGini จะไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรอบค่านิยมของการแจกแจงรายได้ ดัชนีTheil จะไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ในระดับสูงมากกว่า ส่วนดัชนี Atkinson นั้นมีตีกริชของการไม่ชอบความไม่เท่าเทียมในระดับ 3 ดังนั้นจึงมีความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของชนชั้นล่างมากกว่า ผลปรากฏว่าเขตเมืองในกรุงเทพมหานครมีการ

กระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมน้อยกว่าภาคอื่นๆทั้ง 2 ปี เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์Gini ส่วนดัชนีTheil และ Atkinson ก็แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพฯมีการกระจายรายได้ที่มีความเท่าเทียมมากกว่าภูมิภาคย่อยอื่นๆอีกหลายภูมิภาคย่อย นอกจากนี้ค่าความไม่เท่าเทียมของเมืองในกรุงเทพฯก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นยกเว้นในดัชนีGini ส่วนเขตชนบทของกรุงเทพฯเมื่อเทียบกับเขตชนบทของภูมิภาคย่อยอื่นๆของปี 1975 พบว่าจะมีความไม่เท่าเทียมเมื่อพิจารณาจากดัชนีทั้ง 3 ในระดับสูง แต่ในปี 1981 ชนบทในกรุงเทพฯกลับมีค่าความไม่เท่าเทียมในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคย่อยอื่นๆเมื่อพิจารณาจากดัชนีTheil และ Gini

Yukio Ikemoto และ Kitti Limskul (1987) ศึกษาการกระจายรายได้และค่าความไม่เท่าเทียมในปี 1962-1981 โดยใช้ดัชนีGini, Theil และ VL รายได้ที่ใช้ในการคำนวณนั้นจะเป็นรายได้ของครัวเรือน ปรากฏว่าดัชนีGini ที่คำนวณจากชั้นของรายได้จะให้ค่าความไม่เท่าเทียมต่ำกว่าค่าของ Gini ที่คำนวณด้วยวิธีของ Kakwani และ Podder การกระจายรายได้ของกรุงเทพฯที่คำนวณโดยดัชนีทั้ง 2 ประเภทจะให้ผลที่เหมือนกันคือ ค่าความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯจะลดลงจากปี 1969-1975 และค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1981จะเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1969 ทั้งนี้เมืองและชนบทของกรุงเทพฯก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกัน (ค่าดัชนีGini ที่แสดงในตาราง 2.2, 2.3 และ 2.4 จะใช้ค่าดัชนีGini ที่คำนวณจากชั้นของรายได้) แต่ชนบทจะมีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันมากกว่าเมือง นอกจากนี้ชนบทของกรุงเทพฯจะมีความแตกต่างในค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1969 และ 1981 มากกว่ากรุงเทพฯ และเมืองในกรุงเทพฯ ชนบทจะหมายถึงเขตหมู่บ้านและเขตสุขาภิบาล ส่วนเมืองจะหมายถึงเขตเทศบาล ค่าความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯและชนบทและเมืองของกรุงเทพฯเมื่อพิจารณาจากดัชนีTheil และ VL ก็มีทิศทางไปในทางเดียวกันกับดัชนีGini ต่างกันแต่เพียงค่า VL ในปี 1981 จะสูงกว่าค่า VL ของปี 1962 แต่ค่าดัชนีGini และ Theil สำหรับปี 1981 จะต่ำกว่าค่าดัชนีของปี 1962 ทุกกลุ่มที่พิจารณาในกรุงเทพฯ จากการ

พิจารณาแหล่งของความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคโดยใช้ดัชนีTheil และ VL และแนวคิดทางด้านรายได้ที่แตกต่างกัน 3 ประเภท ปรากฏว่ารายได้โดยรวมจะให้ค่าความไม่เท่าเทียมต่ำที่สุด รายได้ที่มาจากรายได้ค่าจ้างและเงินเดือนจะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคมากที่สุด ไม่ว่าจะพิจารณาจากดัชนีชนิดใด อีกทั้งความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคได้ลดลงจากปี 1969-1981 ในดัชนี Theil ไม่ว่าจะพิจารณาจากแนวคิดทางรายได้ประเภทใด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคของพื้นที่ในเมืองและชนบท พบว่าค่าความไม่เท่าเทียมและส่วนสนับสนุนของเมืองจะน้อยกว่าค่าความไม่เท่าเทียมและส่วนสนับสนุนของชนบทและของทั่วราชอาณาจักร เมื่อคำนวณจากดัชนีTheil และ VL ยกเว้นในดัชนี VL ที่ค่าความไม่เท่าเทียมและส่วนสนับสนุนระหว่างเมืองจะมากกว่าชนบทในปี 1981 นอกจากนี้ความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคต่างๆในชนบทและทั่วราชอาณาจักรจะมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่ความไม่เท่าเทียมระหว่างเมืองในภูมิภาคต่างๆกลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

Somchai Jitsuchon (1987) ใช้รายได้ของครัวเรือนเพื่อศึกษาเรื่องแหล่งของความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ปี 1975/76 และปี 1981 โดยแบ่งครัวเรือนออกตามปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมซึ่งแยกได้เป็น 3 ประเภทคือ 1. ปัจจัยทางภูมิภาค ประกอบไปด้วยความไม่เท่าเทียมทางด้านภูมิภาค, ภูมิภาคย่อย, ความไม่เท่าเทียมทางด้านทำเลที่ตั้งและความไม่เท่าเทียมที่แบ่งตามเขตการปกครอง 2. ปัจจัยทางด้านประชากร จะประกอบไปด้วยความไม่เท่าเทียมทางด้านเพศ อายุ และการศึกษา ของหัวหน้าครัวเรือน 3. ปัจจัยเกี่ยวข้องกับรายได้ค่าจ้างงาน ได้แก่ความไม่เท่าเทียมทางชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม, อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และภาคเศรษฐกิจ โดยใช้ดัชนีShorrocks และ VL ปรากฏว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่อธิบายถึงการเกิดความไม่เท่าเทียมตามแหล่งต่างๆระหว่างปี 1975-1981 ได้สูงขึ้นทุกประเภท นอกจากนี้การเรียงลำดับประเภทของปัจจัยต่างๆของปี 1975 ก็ไม่แตกต่างกันระหว่างดัชนีShorrocks และ VL ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานจะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในรายได้ รองลงไปได้แก่ปัจจัยทางด้านภูมิภาค และ ปัจจัยทางด้านประชากร แต่ในปี 1981 เนื่องจากมีข้อมูลทางด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นมาจึงส่งผลให้การศึกษากลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมรองจากปัจจัยบางประการที่อยู่ในปัจจัยทางภูมิภาค และส่งผลให้การจัดอันดับของดัชนีทั้งสองต่างกันเล็กน้อย

งานของ Suganya Hutaserani และ Somchai Jitsuchon (1988) และ Duangmanee Laovakul (1993) ก็ได้ศึกษาเรื่องแหล่งของความไม่เท่าเทียมโดยใช้ปัจจัยในการแบ่งประเภทเช่นเดียวกับงานของ Jitsuchon โดยงานของ Hutaserani และ Jitsuchon จะศึกษาในปี 1975/76 และ 1981 งานของ Laovakul จะศึกษาเพิ่มในปี 1988 และปัจจัยทางด้านภูมิภาคจะประกอบไปด้วย

ความไม่เท่าเทียมเพียง 2 แหล่ง คือภูมิภาค และทำเลที่ตั้ง จากนั้นนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับงานของ Jitsuchon ในปีก่อนหน้า ปรากฏว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานทั้ง 3 ประเภทยังคงเป็นแหล่งของความไม่เท่าเทียมที่สำคัญที่สุด ส่วนปัจจัยทางด้านประชากร และปัจจัยทางภูมิภาคจะมีความสำคัญรองลงไป แต่จะมีการสลับลำดับความสำคัญของปัจจัยทั้งสองกลุ่มเพียงเล็กน้อยยกเว้นการศึกษา แหล่งของความไม่เท่าเทียมที่มีความสำคัญลดลงในปี 1988 ได้แก่อายุ และเพศ ส่วนงานของ Hutaserani และ Jitsuchon ก็มีทิศทางคล้ายกัน คือมีเพียงแหล่งของความไม่เท่าเทียมทางด้านอายุของหัวหน้าครัวเรือนเท่านั้นที่มีความสำคัญลดลง

Duangkamon Chotikapanish (1990) ศึกษาเรื่องความยากจนในประเทศไทยโดยใช้ดัชนี Gini ที่ใช้วัดการกระจายรายได้แบบต่อเนื่องซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ 1. การกำหนดลักษณะการกระจายของประชากร เช่น การกำหนดให้ประชากรมีการกระจายแบบ Pareto หรือ Lognormal จากนั้นจึงหาสมการที่เหมาะสมให้กับเส้น Lorenze curve ที่ได้จากการกำหนดลักษณะการกระจายนั้น แต่วิธีนี้มีข้อเสียคือ การกำหนดลักษณะการกระจายจะเข้าได้กับข้อมูลของคนบางกลุ่มเท่านั้น เช่น การกระจายแบบ Pareto จะเข้ากันได้ดีกับข้อมูลของรายได้ในระดับสูงเท่านั้น และ การกระจายแบบ Lognormal จะเข้าได้ดีกับข้อมูลของผู้มีรายได้ปานกลางดังนั้นวิธีที่ 2 คือ Direct Specification of Lorenze curve จึงมีความเหมาะสมมากกว่าโดยเริ่มจากการหาสมการที่มีลักษณะตรงตามคุณสมบัติที่ต้องการของเส้น Lorenz curve และเข้ากับข้อมูลได้มากที่สุดโดยมีสมการทั้งหมด 5 สมการที่น่าเสนอ โดย 3 สมการแรกเป็นของ Kakwani และ Podder ส่วนสมการที่ 4 เป็นสมการที่เสนอโดย Rasche, Gaffnen, Koo and Obst (RGKO) และสมการสุดท้ายเป็นสมการอย่างง่ายที่เสนออยู่ในการศึกษารั้งนี้ จากนั้นจะทำการคัดเลือกรูปแบบสมการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับข้อมูลของประเทศไทย โดยขั้นตอนนี้จะเหลือเพียง 3 สมการเท่านั้นคือสมการของ Kakwani และ Podder ที่มีรูปแบบพื้นฐานของ new coordinate system for Lorenz curve 2. สมการของ RGKO 3. สมการที่เสนออยู่ในการศึกษารั้งนี้ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาถึงความเหมาะสมของสมการจะมีอยู่ 3 ข้อด้วยกันคือ 1. การเปรียบเทียบเส้น Lorenz curve ที่ได้จากสมการทั้งสามกับเส้น Lorenz curve ที่ได้จากข้อมูลรายจ่ายโดยใช้ค่าผู้ใหญ่สมมูลย์เป็นหน่วยรายได้ ปรากฏว่าสมการของ Kakawani และ Podder และ สมการ RGKO ให้ลักษณะของเส้น Lorenze curve ที่คล้ายคลึงกันและต่างเป็นเส้น Lorenze curve ที่ประมาณค่าสูงกว่าความเป็นจริงเนื่องจากอยู่ภายใต้เส้น Lorenz curve ที่ได้จากข้อมูลรายจ่าย ส่วนเส้น Lorenz curve ของรูปแบบสมการอย่างง่ายจะ intersect กับเส้น Lorenz curve ที่ได้จากข้อมูลและสมการทั้งสอง 2. จากการเปรียบเทียบค่าดัชนี Gini ปรากฏว่า ถึงแม้ว่าสมการทั้งสามจะให้ค่าดัชนี Gini ที่ใกล้เคียงกันมากแต่ค่า

ดัชนีGini ที่ได้จากรูปแบบสมการอย่างง่ายก็ให้ค่าที่ใกล้เคียงกับค่าดัชนีGini ที่ได้จากข้อมูลที่แท้จริง 3.จากการประมาณค่าส่วนแบ่งของค่าใช้จ่าย ปรากฏว่าสมการที่เสนอโดย RGKO สามารถให้ค่าประมาณที่ใกล้เคียงกับจำนวนส่วนแบ่งที่เกิดขึ้นจริงตามชั้นต่างๆมากที่สุด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจะพิจารณาว่าสมการใดเป็นสมการที่ดีที่สุดนั้นจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเช่น ถ้าต้องการศึกษาค่าความไม่เท่าเทียมโดยรวม สมการอย่างง่ายที่เสนอโดยการศึกษาในที่นี้จะเหมาะสมที่สุด แต่ถ้าต้องการศึกษารายละเอียดของการกระจายส่วนแบ่งค่าใช้จ่าย สมการที่เสนอโดย RGKO จะให้ผลที่ดีที่สุด

การใช้สัมประสิทธิ์Gini เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมในรายจ่ายต่อหัวของครัวเรือนและค่าผู้ใหญ่มูลค่าในกรุงเทพฯพบว่าค่าดัชนีที่ปรับความแตกต่างทางด้านราคาระหว่างภูมิภาคออกไปจะสูงกว่าค่าดัชนีที่ไม่ได้ทำการปรับด้วยราคาเล็กน้อย นอกจากนี้การแบ่งกรุงเทพฯออกเป็นเขตเทศบาล, สุขาภิบาล และหมู่บ้านทำให้เกิดความแตกต่างจากงานศึกษาอื่นๆที่แบ่งกรุงเทพฯออกเป็นส่วนที่เป็นเมืองซึ่งก็คือเขตเทศบาล และส่วนที่เป็นชนบทคือเขตสุขาภิบาลและหมู่บ้าน ดังนั้นจะเลือกใช้ค่าดัชนีGini ที่ยังไม่ได้ทำการปรับด้วยราคา และประกอบไปด้วยเขตเทศบาลที่เป็นเมืองและหมู่บ้านที่เป็นชนบทไปไว้ในตารางที่ 2.2 และ 2.3 ผลปรากฏว่ารายจ่ายในค่าผู้ใหญ่มูลค่าจะให้ค่าการกระจายรายได้ต่ำกว่ารายจ่ายต่อหัวของครัวเรือนอีกทั้งเมืองของกรุงเทพฯจะมีค่าความไม่เท่าเทียมกันลดลง ส่วนเขตสุขาภิบาลพบว่าจะมีค่าความไม่เท่าเทียมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อพิจารณาจากรายจ่ายต่อหัว แต่ค่าความไม่เท่าเทียมจะลดลงอย่างมากเมื่อพิจารณาจากค่าผู้ใหญ่มูลค่า ส่วนในหมู่บ้านนั้นเมื่อพิจารณาจากรายจ่ายต่อหัว จะให้ค่าความไม่เท่าเทียมเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาจากค่าผู้ใหญ่มูลค่า ค่าความไม่เท่าเทียมจะลดลงเล็กน้อยไม่ว่าจะพิจารณาก่อนหรือหลังการปรับความแตกต่างทางด้านราคา

อิสรา ศานติศาสตร์ (2538) ใช้ดัชนีGini เพื่อวัดความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯในปี พ.ศ.2531 2533 และ 2535 โดยใช้แนวคิดทางด้านรายได้ที่แตกต่างกันคือ รายได้ของครัวเรือน ค่าผู้ใหญ่มูลค่า และรายได้ของบุคคล ปรากฏว่ารายได้ของครัวเรือนจะให้ค่าดัชนีสูงที่สุด รองลงมาได้แก่รายได้บุคคล โดยค่าผู้ใหญ่มูลค่าจะให้ค่าความไม่เท่าเทียมกันต่ำที่สุด อีกทั้งความไม่เท่าเทียมจะสูงขึ้นทุกปีไม่ว่าจะใช้แนวคิดรายได้แบบใดและรายได้ของครัวเรือนจะให้ค่าดัชนีที่เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด

จากที่กล่าวมานี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.1 ซึ่งจะกล่าวถึงชื่อผู้วิจัย, งานที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ของกรุงเทพฯ ปีที่ศึกษา และดัชนีที่ใช้วัด และเนื่องจากผู้ศึกษาส่วนใหญ่จะใช้

ดัชนีGini ในการวัดค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯ โดยจะแยกออกเป็นค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯ, ค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯในเขตเมือง และค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯในเขตชนบท ดังนั้นตารางที่ 2.2, 2.3 และ 2.4 จะแสดงเฉพาะค่าดัชนีGini ของกรุงเทพฯที่จัดอยู่ในเขตเมือง, ค่าดัชนีGini ของกรุงเทพฯในชนบท และค่าดัชนีGini ของกรุงเทพฯ ค่าดัชนีGini ของกรุงเทพฯที่แยกเป็นเมืองและชนบทจะมีถึงปี 1981 เท่านั้น ส่วนค่าดัชนีGini ของกรุงเทพฯจะมีตั้งแต่ปี 1969-1992 ปรากฏว่าค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯในเขตเมืองมีแนวโน้มลดลงไม่ว่าจะพิจารณาจากรายได้ประเภทเดียวกันหรือรายจ่าย ส่วนค่าความไม่เท่าเทียมกันของชนบทเมื่อพิจารณาจากรายได้โดยรวมพบว่า ปี 1969-1975 ค่าความไม่เท่าเทียมกันมีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 1975-1981 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับรายจ่ายต่อหัวที่ในปี 1975-1981 ค่าดัชนีมีแนวโน้มสูงขึ้น ค่าความไม่เท่าเทียมกันของกรุงเทพฯเมื่อพิจารณาจากรายได้ที่ 2.4 พบว่าค่าความไม่เท่าเทียมของรายได้โดยรวม และรายได้ของครัวเรือนจากปี 1969-1992 มีแนวโน้มสูงขึ้นซึ่งตรงกับค่าผู้ใหญ่มูลค่าและรายได้บุคคลที่ค่าความไม่เท่าเทียมมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี 1988-1992

ตารางที่ 2.1

สรุปงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้และความไม่เท่าเทียม

ผู้วิจัย	ขอบเขตที่ศึกษากับการกระจายรายได้	ปีที่ศึกษา	หน่วยของรายได้	ดัชนีที่ใช้วัด
Meesook (1975)	-การกระจายรายได้ -แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1962, 1969	รายได้โดยรวม	Gini VL
Chantaworn (1975)	-การกระจายรายได้ -แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1962, 1969	รายได้โดยรวม รายได้ที่เป็นตัวเงิน	Gini VL
Fairbairn, Krongkaew และ Tinakorn (1985)	-การกระจายรายได้	1975, 1981	รายได้โดยรวม	Theil Atkinson Gini
Ikemoto และ Limskul (1987)	-การกระจายรายได้ -แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1962, 1969, 1975, 1981	รายได้โดยรวม รายได้ที่เป็นตัวเงิน รายได้จากค่าจ้างและเงินเดือน	Gini Theil VL
Jitsuchon (1987)	-แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1975, 1981	รายได้โดยรวม	Gini VL Shorrocks

ตารางที่ 2.1
สรุปงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้และความไม่เท่าเทียม (ต่อ)

ผู้วิจัย	ขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้	ปีที่ศึกษา	หน่วยของรายได้	ดัชนีที่ใช้วัด
Hutasarani และ Jitsuchon (1988)	-แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1975, 1981	รายได้โดยรวม	Shorrocks
Laovakul (1993)	-แหล่งของความไม่เท่าเทียม	1988	รายได้โดยรวม	Shorrocks
Chotikapanyish (1990)	-การกระจายรายได้	1975, 1981	รายจ่ายของครัวเรือน ค่าผู้ใหญ่มูลค่าด้านรายจ่าย	Gini
อิศรา ศานติศาสน์ (2535)	-การกระจายรายได้	1988, 1990 1992	รายได้ครัวเรือน ค่าผู้ใหญ่มูลค่า รายได้บุคคล	Gini

ตารางที่ 2.2

ความไม่เท่าเทียมในเขตเมืองของกรุงเทพฯวัด โดยดัชนีGini

การศึกษา	ปี	1962	1969	1975	1981
	แนวคิดรายได้				
Meesook	รายได้โดยรวม ^{1/}		0.435		
Chantaworn	รายได้โดยรวม ^{2/}	0.502	0.419		
	รายได้ที่เป็นตัวเงิน ^{2/}	0.508	0.432		
Krongkaew	รายได้โดยรวม ^{3/}			0.397	0.389
Ikemoto	รายได้โดยรวม ^{4/}		0.422	0.377	0.415
Chotikapanish	รายจ่ายต่อหัว ^{5/}			0.467	0.457
	ค่าผู้ใหญสมมูล ^{5/}			0.432	0.404

ตารางที่ 2.3

ความไม่เท่าเทียมในชนบทของกรุงเทพฯวัด โดยดัชนีGini

การศึกษา	ปี	1962	1969	1975	1981
	แนวคิดรายได้				
Meesook	รายได้โดยรวม ^{1/}		0.384		
Chantaworn	รายได้โดยรวม ^{2/}		0.407		
	รายได้ที่เป็นตัวเงิน ^{2/}		0.499		
Krongkaew	รายได้โดยรวม ^{3/}			0.379	0.389
Ikemoto	รายได้โดยรวม ^{4/}		0.404	0.375	0.380
Chotikapanish	รายจ่ายต่อหัว ^{5/}			0.431	0.462
	ค่าผู้ใหญสมมูล ^{5/}			0.403	0.392

ที่มา : ^{1/} จากงานของ Meesook^{2/} จากงานของ Chantaworn^{3/} จากงานของ Fairbairn, Krongkaew และ Tinakorn^{4/} จากงานของ Ikemoto และ Limskul^{5/} จากงานของ Chotikapanish

ตารางที่ 2.4
ความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯวัด โดยดัชนีGini

การศึกษา	ปี	1969	1975	1981	1988	1990	1992
	แนวคิดรายได้						
Chantaworn	รายได้โดยรวม ^{2/}	0.417					
	รายได้ที่เป็นตัวเงิน ^{2/}	0.385					
Ikemoto	รายได้โดยรวม ^{4/}	0.426	0.384	0.422			
อิสรา	รายได้ครัวเรือน ^{6/}				0.430	0.485	0.522
	ค่าผู้ใหญ่มูลย ^{6/}				0.383	0.410	0.447
	รายได้บุคคล ^{6/}				0.393	0.421	0.457

^{2/}อ้างแล้ว

^{4/}อ้างแล้ว

^{6/}จากงานของอิสรา ศานติศาสตร์